

pildă de etică și de civism a clarității, în general, și a antichității greco-romane, în special, semnalam numai, atunci, felul nejudicios în care fragmentele fuseseră alese pentru uzul unui spectacol insuficient format spre a discerne morala gravă, evident, pozitivă, ce se degajă din atâtea „tragice” crime, fărădelegi și adultere. Parcă, mergînd dinadins pe această linie nepedagogică, „adaptatorul” actualului spectacol, în dorința — repet, laudabilă, în sine — de a înfățișa zguduitorul personaj al Electrei în viziunea a patru coloși ai dramaturgiei universale, a ales astfel fragmentele — și cînd zic fragment, sau mai pe românește țandără, zic limpede: pasaj *desprins* din întreg contextul lui de implicații, tilcuri și consecințe — încît publicul, și nu doar neapărat cel nevîrstnic, rămîne cel puțin nedumerit cînd asistă la o necontenită cirotă între două femei care se învinuiesc de asasinat și de adulter. Cui folosește un florilegiu pe tema „fărădelegea în dramaturgie”? E cu atît mai duros acest eșec, cu cît tezaurul e mult mai bogat; nu trebuia scormonit prea departe: la numai cîteva pagini de fragmentul antologat în spectacol, am găsit, în *Electra* lui Giraudoux: „Clytemnestra: Sintem femei. Electra, și avem dreptul să iubim. *Electra*: Știu că există multe drepturi în tagma femeiască. Dacă plătești taxa de intrare, care e scumpă, și anume să admiți că femeile sînt slabe, mincinoase, josnice, dobindești un drept general la slăbiciune, minciună, josnicie. Necazul e că femeile sînt tari, loiale, bune. Astfel că te înșeli”; sau: „*Electra*: Îți bați joc de mine, Egist! Tu, care pretinzi că mă cunoști, mă crezi dintr-acelea cărora să le poți spune: dacă minți și dacă tolerezi minciuna, vei avea o patrie înfloritoare? Dacă ascunzi crimele, patria ta va fi victorioasă? Ce fel e biata asta patrie pe care o strecoari tu între noi și adevăr?” Nu zău, nu de atitudine și ținută duce lipsă tragedia!

E regretabil acest eșec; și cu atît mai regretabil cu cît, în stăruința mai mult decît meritorie de a readuce în actualitate eroinele antichității — musafiri, ce-i drept, cam rari pe scenele noastre — Teatrul „Ion Creangă” se bucură de sprijinul unei actrițe cu un puternic temperament tragic, trăind cu autentică participare zbuciumul sufletesc al tulburatei Electra și exprimîndu-se cu o economie de mijloace și cu o gestică de o armonie într-adevăr clasică: am numit pe Natalia Arsene, cărcia, în acest spectacol, i-au dat replicile Neofita Pătrașcu (Clytemnestra), Gh. Angheluță (Egist) și Marius Toma (Orin). Cei trei mai tineri actori, Andra Teodorescu-Ion, Mircea Mușatescu și Răzvan Ștefănescu, au sărit de pe balustrada scării, au fugit dintr-o parte a „scenei” într-alta, au țîșnit, de să ne dea... bătăi de inimă, din spatele spectatorilor, au făcut, adică, în rolurile de „prezentatori”, tot ce li s-a dat să facă, în dorința de a însufleți un „text” (e vorba de înșiruirea aceea de fișe) iremediabil mort și neînsuflețit.

Reținem ideea (regia: Ileana Cîrstea; scenografia: Dan Cioca) montării unui spectacol „de cameră” în holul de jos al Studioului din Piața Amzei, capabil, prin dispoziția lui arhitecturală, de bune sugestii scenografice.

Radu Albala

TEATRUL „A. DAVILA” DIN PITEȘTI

■ O SEARĂ BRECHT

Conducerea Teatrului „A. Davila” din Pitești a organizat, în vederea definitivării spectacolului *Domnul Puntila și sluga sa Matti*, de B. Brecht, o întîlnire cu Florin Tornea, cunoscut exeget și traducător al marelui dramaturg german. Pentru actualul studiu al repetițiilor și pentru familiarizarea actorilor cu spiritul novator al unei dramaturgii de ardentă substanță umană, conferențiarul a prezentat o metodologie a esteticii brechtiene. Inițial poet juvenil al contestației, cu vocație trubadurescă, dramaturgul a evoluat spre o modalitate literară angajată, aspră, menită să deștepte rațiunea și să edifice spiritul în bucuria de a cunoaște adevărul. Florin Tornea, în expunerea sa, a accentuat importanța hotărîtoare a contactului lui Brecht cu mișcarea muncitorească și cu opera lui Marx, operă citită cu pasiunea artistului care vrea să pătrundă esențial cauzele realităților. Convingerea că noul poate fi cucerit, că lumea trebuie privită cu ochi de revoluționar, au făcut din stigmatizatorul barbariei hitleriste un purtător de cuvînt al maselor muncitoare, ce trebuiau să regăsească pe scenă viața de zi cu zi, înfățișată fără complicații stilistice. Spre exemplificare, s-au citit poemele pentru actori — *În căutarea noului și vechiului* și *Despre teatrul cel de toate zilele* (în tîlmăcirea lui Florin Tornea). Actorii Julieta Szöny și Petre Dinuliu au evidențiat cu finețe fibra agitatorică a versurilor.

Apoi, oprindu-se la textul în repetiție, model de comedie în stil popular, care exprimă incompatibilitatea sufletească dintre exploatat și exploatator, vorbitorul a glosat pe marginea celor trei tablouri prezentate de regizorul Tudor Mărăscu, relevînd tehnica brechtiană a piesei, satira politică și socială cu accente de farsă și deschiderea către un comic nou, de rafinement burlesc și de o mare teatralitate.

Tablourile 1, 3, 11 ale piesei au arătat lectura regizorală a viitoarei premiere. Regizorul se gîndește la un Puntila trăindu-și „măștile” cu luciditate nervoasă, chiar temător, dar și cu autoritate brutală, deși cam bufonă. Hamdi Cerchez, interpretul, face în acest sens eforturi laudabile de a înfățișa o cît mai variată gamă de stări. Matti, ro-

bust, cu scepticismul popular al privitorului de excentricități aristocrate, este înfățișat de Ștefan Moisescu. Desigur, coordonatele de interpretare și de unitate regizorală nu sînt încă adîncite, dar atît cît au slujit momentului ilustrativ au convins cît spiritul operei lui Brecht nu va fi trădat.

Invitatul acestei veritabile seri-studiu a citit în încheiere o traducere înedită a poemei *Urmașilor*, patetic apel liric la umanism constructiv.

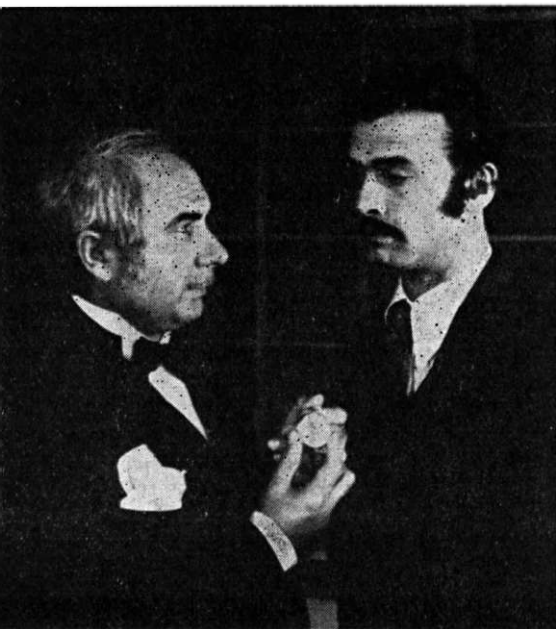
Această formulă de inițiere în opera unui dramaturg însemnat, apreciată de public, va rămîne, desigur, în atenția colectivului artistic piteștean, pentru acțiunea ei culturală atît de fertilă.

■ PAPA SE LUSTRUIEȘTE

adaptare de Sică
Alexandrescu după
Spiros Melas

În „marea și mica bătălie teatrală” — cum numea, mai acum zece lustre, Alex. Kiritescu animația vieții la rampă — circiu-

Ion Foța (Procopie) și Sorin Zavulovici (Iani)

mioara lui papa Procopie avea și ea valul ei. Multă vreme, în acorduri dulci de muzică grecească, în vreme ce inima bătrînelului suspina după ingratul fecior, pe Vladimir Maximilian, creatorul rolului, l-au băut pușlamalele portului... În fișa creațiilor sale de frunte, interpretul l-a așezat pe Procopie la loc de cinste și a pozat pentru viitorime în cele două chipuri ale savurosului personaj. Pe actori, astfel de roluri îi atrag prin franchețe. E un gen de teatru ușor (cuvîntul să nu se citească în sensul frivol), de emoție directă, lirică și moralizatoare, descinzînd din farsa populară, grimată cu abilitate pentru epoca avionului. Șarja „lumii mari” se consumă copios prin intrusul Procopie, refractar la jargonul de salon. E mai uman jargonul de acasă — din lumea simplă, dar cinstită, a portului.

Așadar, o piesă pentru actor. Pentru un actor știut de public, care să acorde, sufletește, hîtrului bătrîn o expresivitate mereu proaspătă, rostind adevărurile piesei în moralitatea lor generală, avînd grijă să transmită umorul și muștrarea cu șiretlicul lui Nastratin. Curajos, răsfățatul publicului piteștean, Ion Foța, actualizează o comedie veche, punînd în valoare filonul de omenie al textului. Desigur, abundă procedee din arsenalul farsei, tipurile salonului sînt groțesti și jalnice. Dar cumsecădenia, harul inimii fierbinți a analfabetului Procopie sînt, în interpretarea lui Ion Foța, daruri risipite la rampă cu dărnicie, trecînd înaintea efectelor de succes, spre deplina prețuire a spectatorilor. Această mutare de accent, de la comicul farsei la comicul moralizator, face ca spectacolul să placă, deoarece oamenii vor ride mereu la teatru pe seama veletarilor de profesie, șfichiuiți de cite un Procopie, întrupare a eternului bun-simț popular. Protagonistul e secundat de o distribuție numeroasă, selectată și dirijată regizoral de același Ion Foța. Se remarcă, în-deosebi, Sorin Zavulovici (fiul încrezător în mirajul unei lumi ostile), Mioara Iatan, Marta Savciuc, Ileana Foța (deși apariție episodică), Ileana Zărnescu (rar întrebuințată în comedie), Dumitru Drăgan (bun actor, neutlizat la Pitești), Carmen și Ion Roxin.

Cu acest rol (și acest spectacol), Ion Foța și-a sărbătorit trei decenii de carieră. Și-a ales un rol care să-l reprezinte în aspirația lui dintotdeauna — aspirația de a fi al sălii, din stal pînă la galerie — cu risul și lacrima deopotrivă vorbind despre viață. E linia unei tradiții actricești, de la Iulian pînă la Birlic. Pe butoaie, în pauza filmelor, pe scena modernă, acest tip de actor a vibrat și va vibra cu omul anonim din sală, care vine la teatru să ridă și să plîngă din tot sufletul, fără stînjeneri mondene. Cu fesul și papucii lui Procopie, Ion Foța cîștigă încă o „mare-mică bătălie teatrală”.

Ionuț Niculescu